

Regelrådets uttalelse

Om: Forslag til nye regler om kontroll med lakselus

Ansvarlig: Mattilsynet

Regelrådets konklusjon: **Utredningen har svakheter**

Mattilsynet

Deres ref.:
2018/218399

Vår ref.:
20/00009

Dato:
06.03.2020

Vår saksbehandler:
Merete Grøtt Grinde

Uttalelse fra Regelrådet

Om: Forslag til nye regler om kontroll med lakselus

Konklusjon: Utredningen har svakheter

Regelrådets samlede vurdering av forslaget

Mattilsynet har sendt nytt forslag til forskrift om bekjempelse av lakselus på høring. Mattilsynet har laget et tilsynelatende enkelt og teknologinøytralt forslag til ny regulering. Det ser også ut til at konsekvensene for næringslivet har vært med i vurderingene. Det kommer tydelig frem at det er flere tiltak som er forenklerende for næringslivet, blant annet skal rapportering skje på en enkel måte gjennom Altinn. Det er positivt at berørt næringsliv og nyttevirkningene er gjort rede for, og at næringen har blitt invitert til å være involvert i regelverksprosessen på et tidlig tidspunkt.

Et minimumskrav for utredninger er at de seks spørsmålene i utredningsinstruksen blir besvart. Regelrådet mener utredningen ikke fullt ut oppfyller dette kravet. Regelrådet mener blant annet at det er en svakhet ved utredningen at det ikke beskrives tydelig nok hva som er problemet med dagens lakselusforskrift. Konsekvensene for næringslivet burde vært konkretisert, og kostnadene tiltakene medfører, burde vært tallfestet.

Det er etter Regelrådets vurdering usikkerhet knyttet til hvor store endringene vil bli i praksis, og følgelig byrdene for næringslivet. Dette kunne for eksempel vært løst gjennom å beskrive dagens regelverk og dagens omfang av problemet med lakselus. På den måten kunne det vært enklere for høringsinstansene å forstå omfanget av tiltakene som foreslås i høringsnotatet og bakgrunnen for at Mattilsynet mener tiltakene vil ha nyttevirkninger.

På de neste sidene kan du lese mer om Regelrådets vurderinger.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål.

Med vennlig hilsen
Sandra Riise
leder av Regelrådet

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

REGELRÅDET,
Kartverksveien 21, 3511 Hønefoss
ORG.NR.: 916195613
TELEFON: 32 11 84 00
E-POST: post@regelradet.no
www.regelradet.no

1. Om forslaget som er sendt på høring

Mattilsynet har sendt ny lakselusforskrift på høring på vegne av Næring- og fiskeridepartementet. Den nye forskriften skal gjelde for anlegg i sjø der lakselus kan formere seg og overleve, uavhengig av hvilke teknologi som benyttes. Mattilsynet foreslår blant annet i at det innføres én lusegrense for anlegg og én lusegrense for merder, og et krav om at behandling av lakselus bare kan settes i gang dersom en veterinær eller fiskehelsebiolog har vurdert at behandlingen vil være forsvarlig. Videre er det bestemmelser om plikt til å redusere antall fisk, hvordan man skal telle lakselus, rapportering, samordning for kontroll med lakselus og resistensutvikling, lukket transport og særbestemmelser for stamfiskeanlegg. Formålet med forskriften er å ha god fiskevelferd og at lakselusmitte forbygges.

2. Regelrådets prioritering

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk, jf. vedtekter for Regelrådet § 1.

Regelrådet skal vurdere utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter, som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold, jf. vedtektene § 2 første ledd. Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker man gir uttalelser i. På denne bakgrunn prioriterer Regelrådet å uttale seg om et utvalg av saker.

Lakselus er en av de største utfordringene i oppdrettsnæringen, og den har ifølge Mattilsynet bidratt til at veksten i næringen nesten har stoppet opp. Oppdrettsnæringen er en stor og viktig næring i Norge, og det er viktig at regelverket er utformet på en måte som ikke gir unødvendige byrder for næringslivet.

3. Regelrådets vurdering av utredningen av konsekvenser for næringslivet

Det følger av Regelrådets vedtekter § 2 første ledd at Regelrådet skal ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Rådet kan vurdere hvorvidt nytt eller endret regelverk er utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.

Som grunnlag for vurderingen nedenfor har Regelrådet særlig tatt utgangspunkt i kravene til innhold i beslutningsgrunnlaget i utredningsinstruksen kapittel 2. Det vil si pkt. 2-1 Minimumskravene til utredning og pkt. 2-2 Omfang og grundighet. Regelrådet har også sett hen til reglene om tidlig involvering av berørte i utredningsinstruksen pkt. 3-1.

3.1. Kostnadsvirkninger og nyttevirkninger for næringslivet

Det er positivt at det kommer frem at noen av forslagene innebærer forenklinger for næringslivet, og nyttevirkningene er kvalitativt godt beskrevet.

I høringsnotatet skriver Mattilsynet at det vil påløpe kostnader som følge av forslagene. Disse kostnadene er ikke grundig beskrevet, tallfestet eller forsøkt verdsatt i høringsnotatet. For eksempel skriver Mattilsynet at kravet om evaluering av alle behandlinger både for å vurdere effekt mot lus og påvirkning på fiskevelferd, vil medføre noe mer arbeid for anleggenes fiskehelsetjenester. Regelrådet mener dette er kostnader som kunne vært tallfestet.

I høringsnotatet skriver også Mattilsynet at det vil være vanskeligere og mer byrdefullt å få transportert og slaktet fisken, men det kommer ikke tydelig frem hvor ofte man forventer det må være lukket transport og om det kan påløpe store kostnader forbundet med dette forslag. Etter Regelrådets vurdering kunne Mattilsynet presentert et anslag på hvor store kostnader forslaget vil medføre og hvor ofte man forventer det vil være lukket transport sammenlignet med i dag.

Det ville vært lettere å få et inntrykk av omfanget ved forslagene om dagens regelverk og praksis hadde vært nærmere beskrevet. Det gjelder blant annet om det nye kravet om nivået av lus i merder vil kreve betydelige omstillinger for oppdretterne, og om dette vil medføre store kostnader.

3.2. Konkurranssevirkninger for næringslivet

Regelrådet kan ikke se at Mattilsynet har vurdert konkurranssevirkninger av forslaget. Lakselusforskriften skal gjelde likt for alle aktører, men det kunne vært vurdert om endringene vil medføre større utgiftøkninger og være vanskelige å bære for enkelte aktører.

3.3. Forenkling for næringslivet

Det fremgår tydelig i høringsnotatet at forslaget inneholder flere forenklinger for næringslivet. Regelrådet mener det er positivt at Mattilsynet søker mot de tiltakene som er enklest, mest teknologinøytralt og forenkler.

3.4. Digitalisering

Regelrådet mener det er positivt at det legges opp til et regelverk som ikke differensierer om oppdretterne bruker ny eller gammel teknologi, og at Altinn skal benyttes som verktøy for innrapporteringen til Mattilsynet.

3.5. Særskilt vurdering av hensynet til små virksomheter

Det fremgår av høringsnotatet hvem som blir berørt av forslaget, men det er ikke vist til hvor mange som blir omfattet av forslaget og størrelsen på disse virksomhetene. Regelrådet mener dette er tilgjengelig informasjon som burde vært inkludert i høringsnotatet og som kunne bidratt til å belyse næringen på en bedre måte. I høringsnotatet er det drøftet om grensene for lakselus burde være ulik for oppdrettsanlegg med mange fisk og oppdrettsanlegg med færre fisk. Det kunne vært drøftet unntak eller mindre strenge regler for små virksomheter i forbindelse med de andre forslagene i høringsnotatet.

3.6. Alternative tiltak

Det kommer tydelig frem av høringsnotatet hvorfor det er nødvendig med regler om kontroll med lakselus. Det fremkommer også overordnet hvorfor det er behov for en ny forskrift, og formålet med den nye forskriften. Omfanget av problemet kunne vært beskrevet nærmere, for eksempel gjennom å presentere tall på hvor utbredt problemet med lakselus er i de forskjellige kystområdene i Norge.

Mattilsynet har ikke vurdert hovedalternativer i høringsnotatet, men enkelte av forslagene inneholder underalternativer. For eksempel hvordan man skal telle lakselus. Her legges det opp til et regelverk som gjør at man kan velge den metoden som er best egnet for hver av oppdretterne, som er positivt. Regelrådet savner også en beskrivelse av nullalternativet (dagens problem og forventet fremtidig utvikling med dagens regelverk).

3.7. Forutsetninger for en vellykket gjennomføring for næringslivet

Regelrådet registrerer at det blir nevnt veiledning i forbindelse med forsvarlig behandling (§10). Det nevnes også at reglene om rapportering (§8) utsettes når forskriften blir fastsatt, siden det vil ta litt tid å tilpasse produksjonsstyringssystemer. Regelrådet mener det er positivt at Mattilsynet har tatt hensyn til dette.

Regelrådet stiller spørsmålsteget om man vil oppnå målet med forslaget om en egen lakselusgrense for merdene, da det i forskriftsteksten ikke står en konkret grense, men at det skal "*ikke være nivåer av lakselus som kan redusere fiskevelferden*". Så vidt Regelrådet kan se er det ikke drøftet hvem eller hvordan man skal gjøre en slik kvalitativ vurdering.

3.8. Andre kommentarer til utredningen og gjennomføringen av høringen

Det er positivt at næringen har blitt inkludert på et tidlig tidspunkt i utredningsarbeidet.

4. Er forslaget utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet?

Regelrådet finner det vanskelig å anslå hvor store endringene vil bli i praksis for bedriftene i bransjen. Mattilsynet legger til grunn at nytten av forslagene vil være betydelig, samtidig som det fremstår som at endringene som foreslås er relativt små. Dette er positivt, men Regelrådet mener grunnlaget for forventningen om disse nyttevirkningene burde kommet bedre frem.

Utredning av kostnadsvirkninger for næringslivet er ikke tilstrekkelig, og det er usikkerhet knyttet til om den samlede kostnaden/nytten med forslaget. Regelrådet kan derfor ikke, på bakgrunn av informasjonen i høringsnotatet, konkludere med at målene kan oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.